საქართველოს სოც.-ფედერალისტთა სარევოლუციო პარტია

დრ. მთავარ კომიტეტის [illegible]

F264 N 568

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ტრიბუნა

ხუთშაბათი, სექტემბრის 1

1921 წ.

ფასი 500 მანეთი

ყოველდღიური პოლიტიკო-სალიტერატურო გაზეთი „ტრიბუნა“ თვიურად ღირს 12,500 მ. სამგლოვიარო განცხადება 10,000 მ.; კანტორა ღიაა დილის 8—2 საათამდე.
რედაქტორის ნახვა შეიძლება მხოლოდ 12—1 საათამდე. რედაქციის მისამართი—ტფილისი დამფუძნებელი კრების ქ. № 6, ფოსტის ყუთი № 190, ტელეფონი 12—29.

საქ. სოც.-ფედ. სარ. პარტიის დრ. მთავარი კომიტეტი იწვევს ქ. ტფილისში პარტიულ ყრილობას

განსახილველი საკითხები:

1. დრ. მთავარი კომიტეტის მოქმედება—მომხსენებელი ამხ. თედო ღლონტი.
2. მოხსენებანი ადგილებიდან.
3. პარტიის უახლოესი პრაქტიკული მიზნები—მომხ. ამხ. [illegible].
4. საერთაშორისო მდგომარეობა და საქართველო—მომხს. ამხ. თ. ღლონტი.
5. ინტერნაციონალი—მომხსენებელი ამხ. სიმონ ხუნდაძე.
6. საბჭოთა სისტემა—მომხსენებელი ამხ. ვახტანგ კოტეტიშვილი.
7. პროფკავშირები და კოოპერაცია—მომხ. ამხ. ეფრემ ჩიხუნაშვილი.
8. ახალგაზრდათა ორგანიზაციის საკითხი—მომხს. ამხ. სერგო [illegible].
9. წესდების ზოგიერთ მუხლის შეცვლა.

ყრილობაზე გადამწყვეტი ხმით დელეგატი გამოიგზავნება მხოლოდ პარტიის წესდების მე-23 მუხლის მიხედვით. ქალთა, ახალგაზრდათა და პროფესიის წარმომადგენლებს მიეცემათ სათათბირო ხმის უფლება.

ყრილობაზე დელეგატები იგზავნება 100 წევრზე ერთი. თუ ორგანიზაციას არა ჰყავს სრული ასი წევრი, მაინც გზავნის ერთს დელეგატს.

ყრილობის დღე ცალკე იქნება გამოცხადებული. ადგილობრივ ორგანიზაციებს შეუძლია აღძრან ყრილობისათვის სხვა და სხვა საკითხი 20 ენკენისთვემდე. საყრილობო საკითხს ამტკიცებს დრ. მთავარი კომიტეტი.

ტრიბუნიდან

8.

შეთანხმების საფუძველი და კომუნისტების სამშობლო.

მრეწველთ, მეურნეთ, ვაჭრებს [illegible] ეკონომიური დათმობა, საზოგადოებრივ ჯგუფებს, მიმდინარეობას—პოლიტიკური დათმობა. პირველს მეორე უნდა მოჰყვეს, ორივე ერთი მთავარი მიზნისათვის უნდა მოხდეს. ესე იგი, სამოქალაქო ომის და უნდობლობის პერიოდი, უნდა შეიცვალოს ერთგვარმა „ბურგფრიდენმა“, სამოქალაქო მშვიდობამ, ბრძოლის ადგილი ორგანიულმა მუშაობამ უნდა დაიჭიროს.

ეკონომიური დათმობა მონათესავე ჯგუფებთან პოლიტიკური დათმობით უნდა დამთავრდეს. პირველი რუსეთმა დაიწყო, საქართველომ მეორეთი უნდა გააგრძელოს და ამგვარად სრულჰყოს ისტორიული პროცესი.

რაა ის მთავარი საფუძველი, რომელიც შეათანხმებს საქართველოში არსებულ მემარცხენე ჯგუფებს და რაიც მეტად დიდს და დადებითს ეფექტს მოახდენს საზოგადოდ ესრედ წოდებულ „საზოგადოებაშიაც“. ეს არის საზრიანად გადაჭრა ნაციონალური საკითხის, ნაციონალურ სახელმწიფოს პრობლემა.

ერთი მცირე შენიშვნა. ჩვენში ნიჰილისტური დამოკიდებულებაა ამ „საზოგადოებრივ აზროვნებისადმი“. ეს დიდი შეცდომაა. საქართ. სახ. აზროვნების თავის ჰეგემონიის ქვეშ დაყენება, მისი თანდათანობით დაკმაყოფილება, რაიცა უეჭველად გაადიდებს სამეურნეო—შემოქმედებას, მეტ ხალისს, მეტ ენერგიას მისცემს მუშაობას, მეტი ერთობა განმტკიცდება საზოგადოების მეტი წრისა მთავრობისადმი. ნაციონალური პრობლემა ამ ძალთათვის დიდი მოვლენაა, მისი გადაჭრა დაჩაგრული ერის სასარგებლოდ დიდი რევოლუციური აქტია, ყველასი მომხიბვლელი. მასვე დიდი საერთაშორისო მნიშვნელობა აქვს.

ყოველივე მთავრობა და მთელი რევოლუცია იმდენად ძლიერია, რამდენადაც მას ემორჩილება არა ერთი კლასი, არამედ საზოგადოების სხვა და სხვა წრეც, თუ ამ მორჩილებას ნებაყოფლობითი ხასიათი აქვს. რასაკვირველია; ეს კიდევ იმას არ ნიშნავს, რომ მთავრობას და რევოლუციას არ გააჩნდეს ის ლეიტმოტივი, რომელიც განსაზღვრულია კონკრეტიული კლასის ინტერესებით.

შესაძლებელია თუ არა კომუნისტების მიერ ისეთი ნაბიჯების გადადგმა, რომელიც დადებით ეფექტს გამოიწვევს ხალხის ფართო მასაში, ესე იგი შეამზადებს თუ არა იგი მონათესავე პოლიტპარტიების შეთანხმების ნიადაგს—ნაციონალურ პრობლემას? მოკლედ, როგორ უყურებენ კომუნისტები სამშობლოს საკითხს, ნაციონალ სახელმწიფოს იდეას?

კომუნისტებმა მკაფიოდ წამოაყენეს ერების თვით-გამორკვევის იდეა, მაგრამ, თამამად შეგვიძლიან ვსთქვათ, ამ იდეის შინაარსი, არა მარტო ჩვენი ინტერპრეტაციით, არამედ თვით კომუნისტების ლიდერთა ინტერპრეტაციით ძალიან ბევრს არ გვაძლევს. ჯერ კიდევ დიდი დრო და ბრძოლაა საჭირო, რომ ნაციონალური საკითხი ისე იქმნეს გაგებული, როგორც ეს სისწორით შეთვისებული აქვთ კომუნიზმის ლიდერებს.

მეტად დამახასიათებელია ამ მხრივ „პრავდა გრუზიი“-ს ერთი თანამშრომელი, რომელიც ჩვენს წინააღმდეგ ბუხარინს ალაპარაკებდა და „კომუნიზმის ანბანი“-დან მოჰყავდა ისეთი ადგილები, რომელიც ნაციონალურ პრობლემას ყოველ საფუძველს აცლიდა. ვისაც მართლა შეუკითხავს და გაუგია ბუხარინის შრომა, ის მყისვე დარწმუნდება, რომ აქ არის ბუხარინის აზრების არა კვალიფიკაცია, არამედ პროფანაცია.

ერთი საყურადღებო მოვლენა მართლა არსებობს. თქვენ ყოველ კომუნისტში დაინახავთ ნაციონალურ პრინციპს ხან [illegible], ხან კი გათახსირებას. ერთი და იგივე ავტორი ხან აქებს და ადიდებს მას, ხან კი მიწასთან ასწორებს. გამოუცდელი ადამიანი კი, აქ იბნევა და ისე იქცევა, როგორც ეს „პრავდა გრუზიი“-ს ემართება.

რად ხდება ეს? იმიტომ ხომ არ ხდება, რომ კომუნისტებს საზოგადოდ არ ესმით ნაციონალი პრობლემა? *).

კომუნისტები ნაციონალურ მომენტს ნაციონალიზმიდან არჩევენ. განა ჩვენ, სოც.-ფედ., მრავალჯერ არ დაგვიგმია ნაციონალიზმი? რა თქმა უნდა ნაციონალიზმიც არის და ნაციონალიზმიც. ბურჟუაზიულ ნაციონალიზმს, ან მის იდეოლოგიას—იმპერიალიზმს, ჩვენ ვებრძვით ჩაგრული ერის სოციალისტური ნაციონალიზმის სასარგებლოთ. როგორც ფედერალიზმი არის სხვა და სხვა გვარი, ისევე სხვა და სხვა გვარია ნაციონალიზმიც. მაგრამ პირდაპირ შეუძლებელია სადი ნაციონალიზმი გადაჰყვეს ყალბ ნაციონალიზმს და უკანასკნელის უარყოფით უკუვაგდოთ პირველიც. ეს კი [illegible] ტონის მიმცემ ლიდერებისათვის ეს საკითხი უფრო გარკვეულია, მათ იციან იმპერიული ნაციონალიზმი, მაგრამ ნაციონალ სახელმწიფოების იდეას არა თუ უარჰყოფენ, ფორმალურადაც ქმნიან ნაციონალ ერთეულებს.

სამშობლოსადმი და ნაც. სახელმწიფოსადმი დამოკიდებულებისათვის, მეტად საყურადღებოა გრიგი ზინოვიევის თხზულება „ომი და სოციალიზმის კრიზისი“. ზინოვიევი უმთავრესი ხელმძღვანელია ნაციონალ სახელმწიფოებისა კომინტერნის სახით, ხოლო მისი ხსენებული თხზულება ლენინის თანამშრომლობით არის გამოცემული. ესე იგი თეორიულად და პრაქტიკულად იგი შრომა, ჩვენ შეგვიძლიან კომუნისტების ესენციად ჩავთვალოთ.

ამ დიდ ტომიან თხზულებაში თქვენ ნახავთ ურიცხვ ადგილს ნაციონალიზმის გასაწბილებლად, წაიკითხავს ამ ადგილებს რომელიმე გამოუცდელი თანამშრომელი „პრ. გრუზია“-ს და შექმნის თვით საკუთარი თავისათვის სრულიად ყალბ და მავნე შეხედულებას ნაც. პრობლემაზე. მეტად დიდი სიფრთხილეა ამ მხრივ საჭირო.

ნამდვილად კი ზინოვიევის შრომა სავსებით გვიმტკიცებს ჩვენ იმ ახალ აზრს ნაც. საკითხზე, რომელიც შემუშავდა ბოლო დროს კომუნისტებში.

ავიღოთ ზინოვიევი დომელა ნიუვენჰუისის და ჰერვეიზმის შესახებ. ზინოვიევი სწერს: „აბსტრაქტული და უსიცოცხლო იყო მისი (დომელას) საბუთები, როცა იგი ამტკიცებდა, თითქოს მუშებისათვის სულ ერთი იყოს საფრანგეთი გერმანეთს ეკნება, თუ გერმანეთი საფრანგეთს“ (დასახელებული თხზ. გვ. 361). აქ ნაც. სახელმწიფოს იდეა მუშებისათვის სრულიად სისწორით არის გადმოცემული. ამას წინად, როცა „სოც.-ფედერ.“ ნომრებში ჩვენ ვამტკიცებდით ბახუტაშვილი გვირჩევნია ბახუტოვს თქო — [illegible] — ფედერალისტებმა შოვინიზმი გამოიჩინესო. ასე მოიქცა მაშინ „Пр. Грузия“. მაგრამ განა ეს ის არ არის, რასაც ზინოვიევი ამბობს? ზინოვიევს, როგორც ებრაელს და სოციალისტს, რუსს გერმანიას რუსეთი ურჩევნია, ჩვენ, როგორც ქართველს საქართველო ყველას გვირჩევნია, იმიტომ, რომ საქართველო ჩვენთვის მარტო კლასობრივი ბრძოლის ასპარეზი კი არ არის; იგი ეროვნული თავისუფლების და შემოქმედების ასპარეზიც არის.

ციურიხის კონგრესზე თუ ნიუვენჰუისი ქადაგებდა კოსმოპოლიტიზმს, შტუტგარტის კონგრესზე კოსმოპოლიტიზმის მოსარჩლედ გუსტავ ჰერვე გამოვიდა. მოუსმინეთ ზინოვიევს, როგორ ამათრახებს იგი ჰერვეს კოსმოპოლიტიზმს: „ჰერვე სცრუობდა (гов. вздор.) როდესაც დებულებიდან, რომ ყოველი სამშობლო კაპიტალისტების მეწველ ძროხაა—გამოჰყავდა დასკვნა: გერმანეთის მონარქია თუ საფრანგეთის რესპუბლიკა სოციალისტებისათვის ყველ ერთია. მაშინ—განაგრძობს ზინოვიევი—როცა ჰერვე რეზოლიუციაში აცხადებს, რომ პროლეტარიატისათვის სულერთია, რომელ ბურჟუაზიის ბატონობის ქვეშ არის მისი ქვეყანა—ის იცავდა აშკარა სისულელეს (явную нелепость). პროლეტარიატისათვის სრულიად არ არის სულერთი, შეუძლებელია თუ არა მას თავისუფლად ისარგებლოს მშობლიური ენა, ან კლასობრივ ჩაგვრას კიდევ ეროვნული ჩაგვრა [illegible]“. (იხ. გვ 367)

აქ ზინოვიევი ლენინი გამოთქვამენ სრულიად სადა და ჭეშმარიტ სოც. ნაციონალურ დებულებას. ამ დებულებებს ჩვენ ვიცავთ დღეს საქართველოში.

ვიხილეთ ეს საკითხი მეტად საყურადღებოა და ჩვენი ტემისათვის ფრიად საჭიროა, უნდა მივაქციოთ ამ საკითხს მეტი ყურადღება. ყველას მოეხსენება ერთი ძველი დებულება მარქს-ენგელსის „კომ. მანიფესტიდან“: „მუშებს სამშობლო არა აქვს“. ეს დებულება ევროპის მარქსისტებმა დიდი ხანია განმარტეს და უარყვეს. ზინოვიევი ამის შესახებ ამბობს: „ჩვენ არ უარვყოფთ საზოგადოდ სამშობლოს დაცვას. ჩვენ უარვყოფთ ეგრედ წოდებულ „სამშობლოს დაცვას“ იმპერიალისტურ ომებში“ (გვ. 388). მაგრამ ზინოვიევი შეგნებულად სდგას სადი, სოციალისტური ნაციონალიზმის აზრზე და განაგრძობს: „ეს იმას კიდევ არ ნიშნავს თითქოს ჩვენ ყოველს შემთხვევაში და სამუდამოთ უარვყოფდეთ სამშობლოს დაცვას თვით იმპერიალისტურ ეპოქაშიაც“. როცა ერი იბრძვის თავისუფლებისათვის. „ზინოვიევს ეს მიაჩნია სამართლიან ომად. „ომი ჩინეთის, ინდოეთის და სხ. ქვეყნების, რომელნიც იმპერიალიზმის ექსპლოატაციის ობიექტია და იბრძვიან დამოუკიდებლობისათვის იმპერიალისტური მთავრობების წინააღმდეგ“— ეს ომი არის სამართლიანი ომი (გვ. 389).

ეგრედ წოდებულ „საზოგადოებაში“ დიდ აღელვებას იწვევდა და ეხლაც იწვევს ის გარემოება, რომ კომუნისტებმა თავიანთ მიზნებისათვის გამოიყენეს უცხო სახელმწიფოს (რუსეთის) ძალა. ბევრს ეს მიაჩნდათ კომუნისტების მხრივ ეროვნულ დამოუკიდებლობის სრულს უპატივცემლობად. ჩვენ ვფიქრობთ, რომ დამშვიდებული მსჯელობა აქაც საშუალებას მოგვცემს გამოვსძებნოთ ის საერთო ნიადაგი, რომელიც სოციალისტური და ნაციონალური საქმეებისათვის შეთანხმებას მოახერხებს მემარცხენე პარტიებში.

არც ისტორიულად, არც პრაქტიკულად ნაციონალურ საქმეებისათვის უცხო ძალებით სარგებლობა, ლევანდელს პერიოდებში დაგმობილი არ არის. ბალკანეთის ერები რუსის ხიშტებით არის განთავისუფლებული, იტალიის განთავისუფლებაში საფრანგეთს მიუძღვის დიდი ღვაწლი. სოციალისტებს არა ერთხელ სურდათ სამშობლოში უცხო ძალის შემოყვანა თუ ეს მათ საერთო მიზანს გააძლიერებდა.

მენშევიკების ლიდერი გ. პლეხანოვი, ციურიხის კონგრესზე ამბობდა: „როცა გერმანეთის ჯარი გადალახავს რუსეთის საზღვარს, ის მოევლინება ჩვენ განმათავისუფლებელ ძალად, როგორც კონვენტის დროის ფრანგები 100 წლის წინად, მოვიდნენ გერმანიაში მეფეების დასამარცხებლად და მოგვიტანენ თავისუფლება. რამდენადაც ჩვენი გერმანელი მეგობრები დაეცემიან რუსეთის ცარიზმს, იმდენად მეტად მადლიერი ვიქნებით. ყოჩაღ, ჩემო მეგობრებო, დაამსხვრიეთ იგი, მიათრიეთ ის (რუსეთის ცარიზმი) ბრალდებულის სავარძელთან, სცემეთ მას ყოველი საშუალებით“.

ასე ლაპარაკობდა მენშევიკების მეთაური—ეს რუსის მამულიშვილი, გერმანეთის ჯარის შემოჭრის შესახებ რუსეთში. როცა ეს ამბავი მოხდა არა სხვაგან, არამედ ჩვენში—და ისიც მენშევიკების ძალიან საზარალოდ—განა ვისმეს მოაგონდა პლეხანოვის დებულებანი? ჩვენ ყოველთვის ვიცოდით და ეხლაც ვიცით: თანამედროვე კაპიტ. საზოგადოებაში ყოველი პოლიტიკური ძალა, მიმართავს თავის მიზნებისათვის უცხო ძალას. ეს შეიძლება აღმაშფოთებელი იყოს, მეტად ცუდი, საშინელი, მაგრამ მილიონჯერ რომ დავგმოთ იგი ჩვენი ნებისყოფის გარეშე ამ საშუალებას ერთნაირად მიმართავს, თავის მიზნისათვის ყოველი ძალა. აქ ისტერიული ყვირილი მხოლოდ გულუბრყვილობის საქმეა, ჩვენ თავი უნდა გავართვათ ამ მოვლენებს.

თვითონ ზინოვიევი არ ეთანხმება პლეხანოვს ჯარების მოპატიჟებაში. ზინოვიევი მხარს უჭერს მხოლოდ სოციალისტურ სახელმწიფოს ჯარების შეყვანას არა სოციალისტურ ქვეყანაში. რასაკვირველია, ამ შემთხვევაში ზინოვიევის ფორმულა გაცილებით მისაღებია, ვიდრე პლეხანოვის აზრი.

ამგვარად უცხო ჯარების გამოყენების მომენტი, არ შეიძლება ჩაითვალოს ლევანდელს პერიოდში, ეროვნული მოღალატეობის უარყოფის დამახასიათებლად. ცნობილი და ერ. მოღვაწეებიც მიჩნეული ძალები ევროპაში, მიმართავდნენ ამ საშუალებას.

კომუნისტებმა საქართველოს ხელის უფლება ხელში ჩაიგდეს, მაგრამ უცხო ძალის გამოყენების პრინციპი მყისვე დაირღვევა, მოისპობა სადი ნაციონალური პოლიტიკა თუ, ამ მოვლენას მოჰყვა ეროვნული შემოქმედების მთავარი მომენტების ნეიტრალიზაცია.

თეორიულად კომუნისტებმა სწორედ გაიგეს სოციალისტური ნაციონალური პოლიტიკა. ჩვენ უნდა დავინახოთ, რამდენად სწორედ ატარებენ პრაქტიკაში. გაფართოებული და შემდეგ მცირე სარევიზიო ექსკურსიისა [illegible] პრაქტიკული ნაციონალი მოღვაწეობა, რომელიც დიდ კმაყოფილებას შეიტანს არა კომუნისტური მასაშიაც, დაუკავშირებს ხელისუფლებას მჭიდროთ ხალხს და პოლიტიკურ ჯგუფებში ნიადაგს მოუმზადებს შეთანხმებითი მუშაობისათვის.

თედო ღლონტი.

---

*) ის [illegible] არ ვაფასებთ აქ კომუნისტების შეხედულებას ნაც. პრობლემაზე.

შეცდომის გასწორება.

გუშინდელ ნომერში წერილი „ქალთა საკითხის გარშემო“ გაშვებულია სადისკუსიოდ. შენიშვნა შეცდომით გამოტოვებულია.

ახალ ამბავში შეცდომით დასტამბულია „1 ჩეთვერი“ უნდა იყოს გირვანქის მეოთხედი.

ახალი ამბები

— პატიმრები. 21 აგვისტოს № 1 და 2 გამასწორებელ სახლში ითვლებოდა სულ 1,180 პატიმარი.

— კომუნალურ განყოფილების კოლეგიის სხდომის დადგენილებით მთელი სასტუმროები იყოფება ორ ხარისხად. ერთ ხარისხზე ერიცხება ნაციონალიზაცია, [illegible] ნაწილი რჩება საბჭოთა სახლების გამგებლობაში, ნაწილი მიეცემა საბინაო განყოფილებას, ნაწილი მეპატრონეთ. საჭირო ხარჯებს სწევს კომუნალური მეურნეობა და ახდევინებს მათ, ვინც სცხოვრობს ნაციონალიზაციით ჩამორთმეულ სახლებში. იმავე კომუნალურ კოლეგიის დადგენილებით გახდა სუფლებულ უნდა იქნას ყველა სასტუმროები ცენტრში დაწესებულებებიდან და მცხოვრებიდან, მათ სამაგიეროდ მიეცემათ სათანადო ბინები.

— აბანო. კომუნალურ კოლეგიის დადგენილებით აბანოს სარგებლობისათვის დაწესებულია ერთეულ კაცზე 500 მან.

— საქართველოს რკინის გზებზე 1921 წ. ივლისისათვის ირიცხებოდა სულ 386 სახალხო ვაგონი. აქედან ორი ვაგონი იყო რუსეთში, 5 — ოსხეთში და 12 — ზუგდიდების.

— საპნის წარმოება ქვეყანაში. სახალხო მეურნეობის უმაღლეს საბჭოს სტატისტიკური განყოფილებამ გამოაქვეყნა ცნობები საპნის წარმოების შესახებ რუსეთის სახელმწიფო ქარხნებში: სარიცხვი საპონი ფუთობით: იანვარში—631, თებერვალში—815, მარტში—1255, აპრილში—1153, მაისში—1499, ივნისში—808, ივლისში (ყურ გამოჩენით). პირობითი საპონი ფუთობით: იან.—302, თებ.—698, მარტი—1663, აპრ.—4188, მაისში—1818, ივნისი—797, ივლისი—918. წარმოების დაცემა ივნისსა და ივლისის თვეებში გამოწვეულია ნედლი მასალის სიმცირით.

— ა. ბლოკის საღამო. ხუთშაბათს, საღამოს შვიდ საათზე ხელოვნების სასახლეში (ვერეისკის ქ. № 13 ყოფ. სახლი ხოშტარიასი) გაიმართება ახლად გარდაცვლილი ა. ბლოკის ხსოვნის აღსანიშნავად საღამო. მოხსენებებს წაიკითხავენ ქართველი და რუსი პოეტები.

ქვეყნის ბედი, ანუ სატრფოს ქალი ქართულ პოეზიაში

IV

ილია ჭავჭავაძეს საუბედუროდ ენახა პირველად თავისი სატრფო. უიმედო ტრფობის ისარი გულში სცემოდა. ის შეეპყრო ქმუნვას, რომ ხელს აღარ აძლევდა აღარც ნატვრა, აღარც იმედი. ყველაფერი წამხდარიყო. სატრფოს სიყვარულს შეპყრობოდა, თავი მოჰქონდა იმისად, იმისი ვარო, გულში იმღერიდა, ის კი სხვისი იყო თურმე და სხვას ასმევდა თურმე ნეტარების ნექტარსა, სხვას შეჰხაროდა, სხვას თავს ევლებოდა, სხვას ეტრფოდა. პოეტმა აღარ იცოდა, სად წასულიყო, ვისთვის შეეჩივლა, ვისთვის რა ეთქვა. ბედის კარი დახშოდა და ვის გაედო, ვის მიერჩინა იმედ დაწყვეტილების სენისაგან? ცხოვრება ეგონა ერთფერი მდინარე, ეგონა, ცივი წყლის ზვირთებით უბხევა და ხვსა. აწმყო და წარსული კვლავ არის ჟოთხრობა, მაგრამ მომავლის ვარსკვლავი თუმც შორეული და უხილავი იყო, პოეტი ჰგრძნობდა, ცხოვრების მდინარე ჩქიდოდა დიდ ზღვაში, სადაც ჩაჰღუპავდა იმასაც, იმის ნავსაც მზად იყო, დაეწყველა თავისი დაბადების წამი, თუ ისეთი ბედი ეწერა იმის ნავს, იმის თავსა. ამის გამო მდინარეს ევედრებოდა, იმ დიდ ზღვაში არ შეეგვრიო არც მე, არც ჩემი ნავიო.

V

სატრფოს ქება აკაკი წერეთლის პოეზიაში ძალთა ძალია. მისი ქნარი ყოველთვის საგრძნობელია. პოეტი სატრფოსთვის სცოცხლებდა, მისთვის ამუსიკებდა ენასა. მისი სატრფო მშვენიერება რამ იყო, ბედი იყო მამულისა, თვით მამული იყო. ღირსებაც ისეთი ჰქონდა, როგორც ვარდსა, რომელსაც ეშხით მთვრალი ბულბული დაჰყეფს და როგორც გაზაფხულსა, რომელსაც მერცხალი ტკბილად უჭიკჭიკებს. მაშასადამე პოეტის ბრალი არ იყო, თუ სატრფოს უმღეროდა. კიდეც რომ გაეჩუმებინათ, მის ადგილს ათასი სხვა მგოსანი გაჩნდებოდა ისე, როგორც ვარდს ბულბული და გაზაფხულს მერცხალი არ მოაკლდება.

სამარის ამით მკვნესარე სიმებს ჩანგისას პოეტის გულიც ეტყოდა ბანსა. თანა იგრძნობდა, თუმც მისი მიზეზი არ იცოდა, და უყვარდა მისთვის, რომ ჩანგის მაცდური ხმა გადაჰფურავდა გულს მოდებულ ჟანგსა. ალხარებას მხოლოდ იგი უმძენდა, ეალერსებოდა, როგორც მშობელი და ცრემლით უდნობდა მწუხარებასა. პოეტი მღეროდა, ჯეჯილივით ბიბინებდა მის მოტირალ ჩანგს ცრემლი, ნიავნობდა ბედნიერება ცისმეტია, მგლოვიარე ბედისწერის ძალა უნდა... სიმართლეს ამიხმარა და ამ ჩანგში გამოიარა ბევრი ცვლილებები და ცრემლი, ნიავნობდა და ტკბილებოდა სული, ცრემლი, რომ შემოსულიყო.

სამღერ სიმღერებში და ჩანგზე სიმღერა ქალის, თუ ის მოდგმის ქალს მოფერებოდა. მღეროდა ყველაფერს, სალმობით და ფიფქთა, ბაღშიო ბულბულივით სტვინავდა და სატრფოს, ლოდინში სულ დაღონებულს ეძებდა; ბუნების ცხოვრების უფლის, ბედის ეძებს მოცემად მიზეზს ჩანგის და მღერის.

სამარის ამით მკვნესარე სიმებს ჩანგისას პოეტის გულიც ეტყოდა ბანსა.

სიმ[ღერის] ყუჩნი [გ]ულში იცინოდა და სიმართლე ჰყვნესოდა, ქვეყანათ თვალი, ენა და ყური გადაჰ[ფა]რვოდა, დაჰზამთრებოდა, სისხს დაეკრა, უწყალო ქარს გადაეყიდ[ა] ..ინა თავისი ძალა. ამის გამო ჩანგის ცრური ხმის ყური მგდებელს სული უშფოთავდა, გული უძგეროდა და რა კი არ შეეძლო, ვით მერცხალი, სიცივეს მოჰშორებოდა და თბილი ქვეყნისკენ გადაფრენილიყო. ივიწყებდა წუთიერ ამ ქვეყანას და ოცნებით ჰპედავდა სამოთხეს ათასფრად შეხამებულს ყვავილებითა, სადაც სურნელება ჰმშვენავდა და ბულბული ზედ საამოდ სტვენდა. ცის ვარსკვლავები და მთვარე ჰ[ფ]ოწმობდა, რომ ის მხარე არვის ჰქონებდა. მის მკვიდრ ხალხს ერთობა და ძმური სიყვარული ჰქონდა, ქალები ვარდივით გაფურჩქვნილიყვნენ, წმინდის საქმით და გრძნობით აღზნებულიყვნენ, სამშობლოსათვის გული შეეწირათ და ბულბულებრ ჰკალობდნენ. მაგრამ ის იყო მხოლოდ სიზმარი, საამური ჩვენება, რომელიც თვალწინ გაუქრა. პოეტი მაინც ქედს არ ხრიდა ცხოვრების ბედუკუღმართობის წინაშე და ვით ძველი წინასწარმეტყველი შეაჩვენებდა, კრულ იყვეს მისი ხსენება, ვინც დედაენა დაჰკმოს და თავის ტომს უღალატოსო.

პოეტს ჰქონდა ლხინად მიაჩნდა თავის სატრფოს გულისთვის სატრფო სიხარულის მიმნიჭებელი და სევდის ფარი იყო. როცა მისი ამბავი არ იცოდა, დაწუხებული იყო, არ ენადვლებოდა, მისი გულისთვის, ქვეყანა გადაემტერებინა, ნათესავებს და მეგობრებს მოჰშორებოდა, უსასყიდლოდ თავი ემსახურებინა მისთვის და მძიმე ტვირთი ქვეშ მოხრილიყო. ხოლო თუ ბედი მიაშორებდა მის სახეს, მაშინ შორს ჰყოფიც ერთგული ეყოლებოდა, რადგანაც თვითვე ჰგრძნობდა ქანი სატრფოს ქებისა სატრფოსვე ბრალი იყო. სწადდა, მისი მშვენიერება და სიტურფე ცის კიდეს მოეფინა. ენაც რომ დაეჭრათ მისთვის, არ დასცხრებოდა მისი ქებისაგან, რადგანაც იგი იყო მისი სულის დგმა, ეკალში ობლად ამოსული ვარდი, სულ განაბული ბულბული, ფოთლებში მიმალული ქათქათა ვარსკვლავი. ვარდს ჰყნოსავდა, ბულბულს ყურს უგდებდა, ხოლო ვარსკვლავს ლხენით შეჰყურებდა.

პეტრე მირიანაშვილი.

(დასასრული იქნება)

რუსეთი

მოსკოვი. 29 აგვ. მოსკოვში გამოვიდა გაზეთი „დას.ხმარებლად", რომლის წმინდა შემოსავალი გადადებულია დამშეულთათვის.

როსტოვი. 21 აგვ. სასანიტარო-საავარაკო განყოფილება მუშების ერთ პარტიას აგზავნის საჰავარაკოთ კავკასიის მინერალურ წყლებზე.

ოდესა. 29 აგვ. ოდესის საგუბერნიო კომიტეტი, ნატურალური გადასახადის აკრეფისა, გვაცნობებს, რომ გლეხები თანაგრძნობით იხდიან გადასახადს.

მოსკოვი. 29 აგვ. იუსტიციის კომისარიატს დაევალა ახლო მომავალში გაარკვიოს როგორც სამოქალაქო უფლების საკითხები, ისე სამოქალაქო პროცესის საკითხებიც, რომელიც შეთანხმებულია საბჭოთა რუსეთის ახალ ეკონომიურ პოლიტიკასთან.

ყველა პარტიულ ორგანიზაციებს

თანახმად დრ. მთავარ კომიტეტის დადგენილებისა სულ მოკლე ხანში მოწვეულ უნდა იქნეს პარტიული ყრილობა. ამიტომ ცხადდება პარტიულ ორგანიზაციების საყურადღებოდ, რომ დელეგატების გამოგზავნის უფლება აქვს მხოლოდ ორგანიზაციებს, რომლებმაც მოახდინეს ხელახალი რეგისტრაცია და ა. წ. ენკენისთვის 15-მდე საგანგებო საორგანიზაციო სამეულს მოაწვდიან წერილობით შემდეგ ცნობებს: 1) როდის დასრულდა ხელ-ახალი რეგისტრაცია; 2) ძველი ორგანიზაცია თუ ახალი; 3) რამდენი წევრი ჰყავს; 4) კომიტეტის შემადგენლობა.

საგანგებო საორგანიზაციო სამეული.
მახამართი რედაქციის.

* *
*

მსურს გადავიქცე ცეცხლის გენიად
და ავგუზგუზდე უძლევ კოცონად,
გადავწვა ყველა, გავანადგურო,
რისხვად დავატყდე ძლიერთ და მონად!

მოვსპო ტყე-ველი, წალკოტ-ბაღები,
დავაშრო წყლები, ოკეან-ზღვები,
გავაცამტვერო, გავანადგურო
ზედ მოცურავე გემ-ხომალდები!

დავამხო პირქვე სრა-სასახლენი,
მონის ნაშენი და ანაგები,
ქვეშ მოვაყოლო ბოროტი სულნი,
როგორც ქვემძრომნი და ბაყაყები!

გადმოვაბრუნო ციხე-კოშკები,
დავლეწო, მოვსპო რკინის ბოძები
და შევაშფოთო, ჩემებრ ავანთო
შიგ შერეკილი ურჩი ძონები!

და მსურს ერთბაშად რომ აღიგავოს
ჩაგვრა, მონობა, შური და მტრობა,
ძმობა-ერთობის უქმი სიტყვები,
ყოველ ნაბიჯზე სიმართლის გმობა,

შემდეგ კი შევსძლო რაღაც განგებით
სულ სხვა ქვეყანა აღმოვაცენო,
შიგ დავამყარო შრომის სამეფო,
მოვრთო, მოვკაზმო და დავამშვენო!

პ. ახალკაცი.

მუშათა წერილები

ახირებული „რეცენზია"

დარწმუნებული ვართ, არა თუ მთელი საქართველოს, არამედ ტფილისის ბევრ მუშებსაც არ ეცოდინებათ, რომ ქ. ტფილისში გამოდის ყოველ კვირეული გაზეთი სათაურით „წითელი რკინის გზელი", რატომ ჰქვიან ამ გაზეთს „წითელი" ან ვის ეკუთვნის, რომელ მიმართულებას ემსახურება და სხვა. ამის შესახებ ჩვენ ცალკე წერილით გვექნება ამხ. მუშებთან საუბარი, ხოლო ახლა კი გვსურს ამ გაზეთის № 7-ში მოთავსებულ ერთ ახირებულ და უცნაურ სათეატრო რეცენზიაზე ვსთქვათ რამდენიმე სიტყვა.

ამ გაზეთში დაბეჭდილია გ. ჩარხიშვილის ფსევდონიმით სათეატრო რეცენზია სათაურით: „თეატრი და ხელოვნება", რომელიც პიესის ავტორს, შალვა დადიანს უწუნებს პიესის შინაარსს, იმ მხრივ, რომ პიესაში ავტორს, შიგა და შიგ, ნაციონალიზმი ჰქონია შეპარებული. ეს გ. ჩარხიშვილი დასწრებია პიესის წარმოდგენას ნაძალადევის თეატრში და რეცენზიას სწერს ასე:

„24 ივლისს ბუდუ მდივანმა შესანიშნავი სიტყვები წარმოსთქვა გამართულ მიტინგზე. მიტინგის შემდეგ შალვა დადიანმა დასდგა თავისივე მონაწილეობით, თავისი 3 მოქ. დრამა „ვეგეტჭკორი". ამ პიესაში სავსებით არის გატარებული სამეგრელოს სოფლის გლეხთა აგრარული მოძრაობა და მისწრაფება თავისუფლებისადმი. ეს პიესა დღევანდელ მუშათა მოძრაობის დამახასიათებლად ჩაითვლებოდა, რომ შიგა და შიგ ნაციონალიზმს *) არა ჰქონდეს ადგილი და სოფლის გლეხებთან, ქალაქის მუშა პროლეტარებიც იყვნენ დახასიათებულნი დღევანდელ თავისუფლების მიზნით და მისწრაფებით".

რა არის გ. ჩარხიშვილის გაგებით პიესაში „ნაციონალიზმი?" ალბად ამხ. გიურქას აზრით ნაციონალიზმი ის არის, რომ პიესის ავტორი, შალვა დადიანი ქართველია, პიესაც ქართულად აქვს დაწერილი, მოქმედნი პირნიც ქართულად ლაპარაკობენ და პიესის შინაარსი ქართველი გლეხთა ცხოვრებიდან არის ამოღებული. სხვაფრივ ჩვენ ვერ გავიგეთ. ჩარხიშვილი თვითონვე ამბობს, რომ პიესაში სავსებით არის დაცული „სოფლის გლეხთა აგრარული მოძრაობა და მისწრაფება თავისუფლებისადმი". თუ ეს ასეა, განა აგრარული მოძრაობა და თავისუფლებისადმი მისწრაფება გამომდინარე გლეხებისაგან— ეს ნაციონალიზმია? ან ჩვენ ამიტომაც იყო, რომ ყოველთვის ვამბობდით და ახლაც ვამბობთ, რომ ჯერ კიდევ დიდი დრო არის საჭირო იმისთვის, რომ საქართველოში მცხოვრებმა „გიურქებმა" კარგად გაიგონ და გამოარკვიონ იმაში, თუ რა არის ნაცია-ნაციონალიზმი, გაიგონ ისიც თუ რა დადებითი მნიშვნელობა აქვს ქართველი გლეხის ცხოვრებაში ნაციონალურ ინტერესის დაცვას, რომელიც მჭიდროდ არის დაკავშირებული იგივე ქართველი გლეხის აგრარულ მოძრაობასთან და თავისუფლების მისწრაფებასთან და ყოველ შემთხვევაში შოვინისტური სულისკვეთებით სიტყვა „ნაციონალიზმი, მარტო ეფექტისათვის არ იყოს ხმარებული ნახმარი.

შემდეგ ამხ. გიურქა ამბობს, რომ „კარგი იქნებოდა, რომ ამ პიესაში სოფლის გლეხებთან ქალაქის მუშა, პროლეტარებიც იყვნენ დახასიათებულნი დღევანდელ თავისუფლების მიზნით და მისწრაფებით." პირდაპირ ახირებულია ამ უცნაური „რეცენზენტის" ერთი-ერთმანეთის წინააღმდეგ გამოთქმული აზრი: განა პიესა „ვეგეტჭკორი"-ში გლეხთა აგრარული მოძრაობა და თავისუფლებისადმი მისწრაფება — დამახასიათებელი არ არის რევოლიუციონური მოძრაობისა იმ განსხვავებით, რომ მოძრაობა ხდება სოფლის და არა ქალაქის ცხოვრებაში? ამხ. გ. ჩარხიშვილს პიესის შინაარსი ვერ გაუგია და რეცენზიებს კი სწერს. ეს პიესა ისტორიულია და ეხება სამეგრელოს ცხოვრების ერთს მნიშვნელოვან წარსულის ეპიზოდს, როდესაც პროლეტარიატის ხსენებაც არ იყო ჩვენში.

ეს იცის ძალიან კარგად შალვა დადიანმა და ამიტომაც იყო, რომ როდესაც მან დასწერა პიესა, მხედველობაში ჰყავდა გლეხი და არა პროლეტარი, სოფელი და არა ქალაქი და რასაკვირველია მან, როგორც სერიოზულ არტისტს და დრამატურგს, არავითარი უფლება არა ჰქონდა ძალდატანებით აერივნა ერთი მეორეში ისე, რომ პიესის მაყურებელმა ვერაფერი ვერ გაიგოს შინაარსიდან. და ბოლოს და ბოლოს პიესა ხომ პროკლამაციის ლენტი არ არის, რომ მასში მრავალი ილუსტრაციები მოვათავსოთ? —ჩარხიშვილი არაფერს დაგიდევთ, ოღონდ კი „ნაციონალიზმი" არ იყოს შიგ გატარებული.

ეს, რა ძნელია როდესაც ადამიანმა ანი იცის და ბანი კი არა, მით უმეტეს რევოლიუციონურს ხანაში.

ხოთ-ამწყობი დ. მ—შვილი.

*) ხაზი ყველგან ჩვენია.

უცხოეთი

ინგლის-რუსეთის ურთიერთობა. „ფიგარო" 27 ივლისის მოწინავე წერილში ამბობს, რომ ისტორია სამი უკანასკნელი საუკუნისა იმდენად სავსე არის ინგლისისა და რუსეთის შეჯიბრებით, რომ თითქმის ყველა მნიშვნელოვან მოვლენებს ფარულ მიზეზად ედვა ბრძოლა ამ ორი გიგანტისა. რუსეთი ეძებს თავისუფალ ზღვას, ინგლისი სცდილობს ხელი შეუშალოს ამაში. აქ არის საკვანძის მთელი ღერძი. რაც შეეხება ბრძოლის ეპიზოდებს, ის უთვალავია. ...თის მოყავს ისტორიული მიმოხილვა რუსეთის ცნობილი ... ... ლი გზა ბალტიისა და შავი ზღვებისაკენ, ჩრდილოეთის ოკეანისა, ხმელთა შუა ზღვის და წყნარი ოკეანისაკენ, რომელსაც ყოველთვის ხელს უშლიდა ინგლისი. რუსეთი ყოველთვის მიილტვოდა სპარსეთის ყურის და ავღანისტანისაკენ, რითაც ემუქრებოდა ინდოეთს. ძველი მთავრობის დაცემის შემდეგ, კომუნისტური მთავრობა ითვისებს პეტრე დიდის პოლიტიკურ ანდერძს და განაგრძობს მოძრაობას იმ წერტილიდან, რომელზედაც შეჩერებული იყო რუსეთი ძველი რეჟიმის მიერ. 1921 წ. მარტში მომხდარ ლონდონის კონფერენციის დასრულების თანავე ანგორის მთავრობამ იგრძნო აუცილებლობა—ეძებნა დახმარება საბჭოთა რუსეთისაგან ანტანტის წინააღმდეგ. ბრძოლა ინგლისსა და რუსეთს შორის ღებულობს მკაცრ ხასიათს სპარსეთში, რომელზედაც გადის გზა ინდოეთისაკენ. ინგლის-სპარსეთის 1919 წლის ხელშეკრულებამ, რომელმაც სპარსეთი ინგლისის პროტექტორატის ქვეშ მოაქცია, იმდენად აამხედრა სპარსეთის საზოგადოებრივი აზრი ინგლისელების წინააღმდეგ, რომ აუცილებელი შეიქმნა ხელშეკრულების გაბათილება ამა წლის მარტში. ახლა სპარსეთისაკენ მიბრუნდა. ინდოეთის საზღვრები გამიჯნულია წითელ ტალღებისაგან მხოლოდ ავღანისტანით, მაგრამ ინგლისელები აქაც დამარცხდნენ: ინგლისთან ხელშეკრულების პროექტი უარყოფილ იქმნა და თებერვლის 28 ხელი მოაწერეს რუსეთთან ხელშეკრულებას.

დასასრულ გაზეთი გამოსთქვამს აზრს რომ ინგლისი, რომელიც ყოველთვის პოულობდა გამოსავალს კრიტიკულ მდგომარეობიდან, ახლაც. დღესაც ივლის ამ გამოსავალს, მიუხედავად ამისა მისი ბატონობის წყარო (ინდოეთი) არასოდეს არ ყოფილა ისეთს საფრთხეში, როგორც დღეს არის.

პოლონეთისა და რუმინიის შეიარაღება. „ჰუმანიტე" ს ივლისის 28-ს ნომერში მოთავსებულია წერილი შემდეგი სათაურით: „საფრანგეთი აიარაღებს ვარშავასა ბუხარესტს რუსეთის წინააღმდეგ". რომელშიაც მითითებს ახალი სამხედრო მზადების შესახებ. საფრანგეთის მსხვილი საავიაციო ფირმა „ლევასერი" ამ ჟამად ამზადებს პოლონეთისათვის სამხედრო ჰაეროპლანებს. გარდა ამისა, მარსელიდან ივლისის 27 გავიდა ამერიკული გემი, რომელიც დატვირთული იყო სამხედრო იარაღებით რუმინიისა და პოლონეთისათვის.

სტოკჰოლმი. 3 აგვ. „პოლიტიკენი" აქვეყნებს შვეციის კომუნისტური პარტიის მოწოდების წევრებისა და თანამგრძნობთადმი, რომ შეასრულონ თავისი მოვალეობა რუსეთის დამშეულთა მიმართ და გადარიცხონ მათთვის ერთდღიური სამუშაო ქირა, შეკრიფონ ფაბრიკა-ქარხნებში დახმარება, ტანისამოსი, ფეხსაცმელი და სურსათი. მოწოდება ხაზს უსვამს, რომ კომუნისტურმა პარტიამ ამ საქმეში ხელმძღვანელობა უნდა გაუწიოს შვეციის რევოლიუციონურ მუშებს.

რედაქტორი—სარედაქციო კოლეგია
გამომცემელი—დრ. მთავარი კომიტეტი.

დაიკარგა აგვისტოს 10. ხარაგოულის დაწყებითი უმაღლესი სასწავლების (ატესტატი) № 57 ჩაითვალოს გაუქმებულად.
1279 ლეონიდ კამკამიძე.

მათემატიკის მასწავლებელი
ივ. მარ. მაჩაიძე
(ყოფ. გიმნაზიის დამაარსებელი და გამგე)
ამზადებს საშუალო სასწავლებლის ყველა კლასებში შესასვლელად და მოწმობაზე. განმეორებითი საზაფხულო გამოცდებზე მათემატიკურ საგნებში: ალგებრასა, გეომეტრიასა და ტრიგონომეტრიაში, გერმანულ და რუსულ ენებში. პლეხანოვის და ალექსის ქუჩის კუთხე № 25 და 5. ნახვადა ჩაწერა 7—8 ს. 3—6. 1271

ტირაჟი 1000 სტამბა „სახალხო საქმე" ... ნ. დ. ს. ც.